«صدای پر مویی شنوندگانی در سراسر وعده‌ی عمر»

(هماهنگ، گفت‌وگو در هواداری ۱ مرد در ۹ ساعت پیش)

سرمایه‌گذاری، آبخوری که دیگر نمی‌خواهد بیرون برود. ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۰ میلادی، بیشتر از ۱۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان به آن وابسته بودند. اما از دهه‌ی ۱۹۸۰ به بعد، با افزایش جمعیت و گسترش کشاورزی صنعتی، سطح آب زیرزمینی با سرعتی بی‌سابقه پایین رفت. امروز، بسیاری از چاه‌ها خشک شده‌اند و برخی دیگر آبی دارند که برای مصرف انسان مناسب نیست.

دکتر سیمین فرهادی، متخصص هیدرولوژی دانشگاه صنعتی شمال‌غرب، می‌گوید: «ما سال‌ها فکر می‌کردیم آب زیرزمینی ذخیره‌ای است که هرگز تمام نمی‌شود. حالا می‌بینیم که این فکر چقدر خطرناک بوده است.» او توضیح می‌دهد که برداشت از آبخوان‌ها زمانی پایدار است که میزان ورود آب به آن‌ها برابر یا بیشتر از میزان خروج باشد. اما در بسیاری از دشت‌های ایران، این تعادل سال‌هاست که از بین رفته است.

به گفته‌ی او، در برخی از این دشت‌ها سطح آب زیرزمینی در هر سال بیش از ۱ متر پایین رفته است. در چنین شرایطی، حتی اگر بارش‌ها در سال‌های خوب افزایش پیدا کند، باز هم کافی نیست تا آبخوان به حالت اول خود برگردد. به همین دلیل، بسیاری از کارشناسان معتقدند که مشکل فقط کم‌آبی نیست، بلکه شیوه‌ی مدیریت منابع آب است که باید تغییر کند.

یکی از مهم‌ترین تغییرات پیشنهادی، کاهش سطح زیر کشت محصولات پرآب‌خواه است. در حال حاضر، بخش بزرگی از زمین‌های کشاورزی در مناطق خشک به کشت گندم، چغندرقند و برخی سبزی‌ها اختصاص دارد که نیاز آبی بالایی دارند. به گفته‌ی کارشناسان، اگر حتی ۲۰ درصد این زمین‌ها به کشت‌های کم‌آب‌خواه یا آیش تبدیل شود، فشار زیادی از روی آبخوان‌ها برداشته می‌شود.

با این حال، این تغییر آسان نیست. بسیاری از کشاورزان سال‌ها بر اساس الگوی قدیمی کار کرده‌اند و درآمد خود را به همان شیوه تنظیم کرده‌اند. برای آن‌ها، کاهش کشت یعنی کاهش مستقیم درآمد. به همین دلیل، هر طرحی بدون جایگزین اقتصادی با مقاومت روبه‌رو می‌شود. فرهادی در این‌باره می‌گوید: «ما نمی‌توانیم از کسی بخواهیم که کار خود را از دست بدهد، مگر اینکه راه دیگری برای زندگی به او نشان دهیم.»

در همین راستا، برخی از کارشناسان پیشنهاد کرده‌اند که بخشی از صرفه‌جویی در مصرف آب کشاورزی به صورت مستقیم به کشاورزان پرداخت شود. به این ترتیب، کسانی که حاضرند زمین خود را آیش بگذارند یا به کشت کم‌آب‌خواه روی بیاورند، از کاهش درآمد خود جلوگیری می‌کنند. این طرح در چند منطقه‌ی آزمایشی در حال بررسی است و قرار است نتایج آن تا پایان سال ۱۴۰۲ اعلام شود.

با وجود این، همه‌ی کارشناسان با این راه‌حل موافق نیستند. برخی معتقدند که پرداخت پول در ازای کاهش مصرف، در بلندمدت هزینه‌ی زیادی برای دولت ایجاد می‌کند و ممکن است به مشکل ریشه‌ای توجه نشود. به گفته‌ی آن‌ها، تا زمانی که قیمت آب پایین بماند و مصرف آن محدود نشود، هیچ طرحی به تنهایی کافی نیست. به همین دلیل، بسیاری خواستار افزایش تدریجی قیمت آب برای کشاورزان شده‌اند.

در این میان، برخی از کارشناسان بر اهمیت آموزش و تغییر فرهنگ مصرف تأکید دارند. به گفته‌ی آن‌ها، بسیاری از کشاورزان هنوز نمی‌دانند که آبخوان‌ها چگونه تغذیه می‌شوند و چرا برداشت بیش از حد این‌قدر خطرناک است. به گفته‌ی فرهادی، «وقتی مردم بدانند که آب زیرزمینی مثل حساب بانکی است که هم واریز دارد و هم برداشت، رفتارشان تغییر می‌کند.» به گفته‌ی او، در برخی از مناطق، آموزش‌های ساده در مدارس توانسته است نگاه نسل جدید را نسبت به آب تغییر دهد.

با این حال، زمان به نفع طبیعت کار نمی‌کند. اگر روند فعلی ادامه پیدا کند، بسیاری از آبخوان‌های کشور تا ۲۰ سال آینده به نقطه‌ای خواهند رسید که دیگر قابل بازگشت نیست. در آن صورت، نه تنها کشاورزی با بحران روبه‌رو می‌شود، بلکه بسیاری از شهرها نیز با مشکل تأمین آب آشامیدنی مواجه خواهند شد. به گفته‌ی کارشناسان، هنوز فرصت برای جلوگیری از این سرنوشت وجود دارد، اما این فرصت هر سال کوتاه‌تر می‌شود.

در پایان، فرهادی تأکید می‌کند که مسئله‌ی آب را نباید فقط یک بحران دانست. او می‌گوید: «ما این آبخوان‌ها را از نسل‌های گذشته به ارث گرفته‌ایم. وظیفه‌ی ما این است که آن‌ها را دست‌کم سالم به نسل بعد برسانیم.» به گفته‌ی او، اگر امروز تصمیم‌های سخت گرفته شود، هنوز می‌توان از بدترین سناریوها جلوگیری کرد. اما اگر همین حالا اقدامی صورت نگیرد، آینده‌ی بسیاری از دشت‌های ایران بسیار تاریک خواهد بود.

مدرسه‌ی شبانه‌روزی دختران کوهپایه‌ی لاجوردان بازگشایی شد

(گروه استان‌ها ۱۴ آبان ۱۴۰۲)

مدرسه‌ی شبانه‌روزی دختران کوهپایه‌ی لاجوردان، که بیش از ۱۸ سال پیش به دلیل کمبود دانش‌آموز تعطیل شده بود، روز شنبه با ۶۴ دانش‌آموز دوباره درهای خود را گشود. این مدرسه در روستای کوهپایه‌ی لاجوردان، ۱۲۰ کیلومتری شمال شهرستان سرخه‌دشت، تنها مدرسه‌ی دخترانه‌ی منطقه است و دانش‌آموزان از ۱۱ روستای اطراف هر روز با سرویس مدرسه به آن می‌روند. بسیاری از آن‌ها پیش از این به دلیل نبود مدرسه‌ی شبانه‌روزی، تحصیل را رها کرده بودند.

مراسم بازگشایی با حضور فرماندار سرخه‌دشت، اعضای شورای شهرستان، مسئولان آموزش‌وپرورش منطقه و جمعی از اهالی روستاها برگزار شد. فرماندار در سخنانی گفت که «بازگشایی این مدرسه فقط یک ساختمان را دوباره پر نمی‌کند، بلکه در یک منطقه‌ی کوهستانی و دورافتاده، فرصت برابر برای نیمی از جمعیت جوان را برمی‌گرداند». او افزود که تأمین بودجه‌ی نگهداری مدرسه در سال نخست بر عهده‌ی خیران محلی است و از سال دوم به بعد در ردیف مدارس شبانه‌روزی استان قرار می‌گیرد.

مدرسه‌ی لاجوردان در سال ۱۳۸۳ با ۱۱۰ دانش‌آموز و ۷ معلم فعالیت می‌کرد. در سال‌های بعد، با مهاجرت خانوارها به شهرهای بزرگ‌تر و کاهش جمعیت روستاها، تعداد دانش‌آموزان به کمتر از ۴۰ نفر رسید و سرانجام در سال ۱۳۸۴ تعطیل شد. بسیاری از اهالی می‌گویند که از همان زمان، دختران بیشتری از خانواده‌های کم‌درآمد ترک تحصیل کردند یا برای ادامه‌ی تحصیل مجبور شدند هر روز بیش از سه ساعت در راه باشند.

خانم مهرانگیز دلاوری، که خود از دانش‌آموزان قدیمی مدرسه است و اکنون دختر ۱۴ ساله‌اش را برای تحصیل به آنجا فرستاده، گفت: «من خودم مجبور شدم درس را رها کنم چون پدرم نمی‌خواست هر روز تنها به شهر بروم. حالا دخترم همان مشکل را ندارد و این برای ما یعنی همه‌چیز.» به گفته‌ی او، بسیاری از مادران روستا نیز به همین دلیل دختران خود را زودتر از موعد به خانه‌بخت فرستاده‌اند.

مدیر مدرسه، خانم فرشته یزدان‌پناه، اعلام کرد که ظرفیت فعلی ۸۰ دانش‌آموز است و در صورت نیاز، یک کلاس دیگر نیز گشوده خواهد شد. او گفت که ۱۲ معلم در این مدرسه تدریس می‌کنند و برنامه‌ی درسی علاوه بر دروس رسمی، شامل کلاس‌های مهارت‌آموزی در زمینه‌ی گلیم‌بافی، خیاطی و آموزش‌های اولیه‌ی بهداشت است. به گفته‌ی او، هدف این است که دختران فقط برای کنکور درس نخوانند، بلکه با توانایی‌هایی برگردند که در زندگی روستا به کارشان بیاید.

با این حال، برخی از اهالی نگران‌اند که دوام مدرسه به تعهد خیران بستگی داشته باشد. به گفته‌ی آن‌ها، اگر کمک‌ها کاهش پیدا کند، مدرسه دوباره با خطر تعطیلی روبه‌رو خواهد شد. فرماندار در پاسخ به این نگرانی گفت که «ما نمی‌خواهیم این مدرسه فقط یک پروژه‌ی افتتاحیه باشد و برای تأمین هزینه‌ها با بخش خصوصی و صندوق‌های محلی گفت‌وگو کرده‌ایم.» به گفته‌ی او، تا پایان آذر قراردادهای پایدار برای تأمین بخشی از هزینه‌ها امضا می‌شود.

مدرسه‌ی لاجوردان تنها مدرسه‌ی شبانه‌روزی دختران در شعاع ۹۰ کیلومتری است و بسیاری از خانواده‌ها امیدوارند که با بازگشایی آن، دوباره جمعیت جوان به منطقه برگردد. به گفته‌ی آن‌ها، اگر دختران تحصیل‌کرده در روستا بمانند، ازدواج‌ها دیرتر انجام می‌شود و خانواده‌ها فرصت بیشتری برای سرمایه‌گذاری بر آینده‌ی فرزندان خود پیدا می‌کنند. به گفته‌ی آن‌ها، این تغییر کوچک می‌تواند اثر بزرگی بر زندگی چند نسل بگذارد.

بازگشایی مدرسه‌ی شبانه‌روزی دختران کوهپایه‌ی لاجوردان پس از ۱۸ سال

(گروه استان‌ها ۱۴ آبان ۱۴۰۲)

مدرسه‌ی شبانه‌روزی دختران کوهپایه‌ی لاجوردان، که بیش از ۱۸ سال پیش به دلیل کمبود دانش‌آموز تعطیل شده بود، روز شنبه با ۶۴ دانش‌آموز دوباره درهای خود را گشود. این مدرسه در روستای کوهپایه‌ی لاجوردان، ۱۲۰ کیلومتری شمال شهرستان سرخه‌دشت، تنها مدرسه‌ی دخترانه‌ی منطقه است و دانش‌آموزان از ۱۱ روستای اطراف هر روز با سرویس مدرسه به آن می‌روند. بسیاری از آن‌ها پیش از این به دلیل نبود مدرسه‌ی شبانه‌روزی، تحصیل را رها کرده بودند.

مراسم بازگشایی با حضور فرماندار سرخه‌دشت، اعضای شورای شهرستان، مسئولان آموزش‌وپرورش منطقه و جمعی از اهالی روستاها برگزار شد. فرماندار در سخنانی گفت که «بازگشایی این مدرسه فقط یک ساختمان را دوباره پر نمی‌کند، بلکه در یک منطقه‌ی کوهستانی و دورافتاده، فرصت برابر برای نیمی از جمعیت جوان را برمی‌گرداند». او افزود که تأمین بودجه‌ی نگهداری مدرسه در سال نخست بر عهده‌ی خیران محلی است و از سال دوم به بعد در ردیف مدارس شبانه‌روزی استان قرار می‌گیرد.

مدرسه‌ی لاجوردان در سال ۱۳۸۳ با ۱۱۰ دانش‌آموز و ۷ معلم فعالیت می‌کرد. در سال‌های بعد، با مهاجرت خانوارها به شهرهای بزرگ‌تر و کاهش جمعیت روستاها، تعداد دانش‌آموزان به کمتر از ۴۰ نفر رسید و سرانجام در سال ۱۳۸۴ تعطیل شد. بسیاری از اهالی می‌گویند که از همان زمان، دختران بیشتری از خانواده‌های کم‌درآمد ترک تحصیل کردند یا برای ادامه‌ی تحصیل مجبور شدند هر روز بیش از سه ساعت در راه باشند.

خانم مهرانگیز دلاوری، که خود از دانش‌آموزان قدیمی مدرسه است و اکنون دختر ۱۴ ساله‌اش را برای تحصیل به آنجا فرستاده، گفت: «من خودم مجبور شدم درس را رها کنم چون پدرم نمی‌خواست هر روز تنها به شهر بروم. حالا دخترم همان مشکل را ندارد و این برای ما یعنی همه‌چیز.» به گفته‌ی او، بسیاری از مادران روستا نیز به همین دلیل دختران خود را زودتر از موعد به خانه‌بخت فرستاده‌اند.

مدیر مدرسه، خانم فرشته یزدان‌پناه، اعلام کرد که ظرفیت فعلی ۸۰ دانش‌آموز است و در صورت نیاز، یک کلاس دیگر نیز گشوده خواهد شد. او گفت که ۱۲ معلم در این مدرسه تدریس می‌کنند و برنامه‌ی درسی علاوه بر دروس رسمی، شامل کلاس‌های مهارت‌آموزی در زمینه‌ی گلیم‌بافی، خیاطی و آموزش‌های اولیه‌ی بهداشت است. به گفته‌ی او، هدف این است که دختران فقط برای کنکور درس نخوانند، بلکه با توانایی‌هایی برگردند که در زندگی روستا به کارشان بیاید.

با این حال، برخی از اهالی نگران‌اند که دوام مدرسه به تعهد خیران بستگی داشته باشد. به گفته‌ی آن‌ها، اگر کمک‌ها کاهش پیدا کند، مدرسه دوباره با خطر تعطیلی روبه‌رو خواهد شد. فرماندار در پاسخ به این نگرانی گفت که «ما نمی‌خواهیم این مدرسه فقط یک پروژه‌ی افتتاحیه باشد و برای تأمین هزینه‌ها با بخش خصوصی و صندوق‌های محلی گفت‌وگو کرده‌ایم.» به گفته‌ی او، تا پایان آذر قراردادهای پایدار برای تأمین بخشی از هزینه‌ها امضا می‌شود.

مدرسه‌ی لاجوردان تنها مدرسه‌ی شبانه‌روزی دختران در شعاع ۹۰ کیلومتری است و بسیاری از خانواده‌ها امیدوارند که با بازگشایی آن، دوباره جمعیت جوان به منطقه برگردد. به گفته‌ی آن‌ها، اگر دختران تحصیل‌کرده در روستا بمانند، ازدواج‌ها دیرتر انجام می‌شود و خانواده‌ها فرصت بیشتری برای سرمایه‌گذاری بر آینده‌ی فرزندان خود پیدا می‌کنند. به گفته‌ی آن‌ها، این تغییر کوچک می‌تواند اثر بزرگی بر زندگی چند نسل بگذارد.

شورای شهر سرخه‌دشت طرح ساماندهی کنار رودخانه را تصویب کرد

(گروه استان‌ها ۱۴ آبان ۱۴۰۲)

شورای شهر سرخه‌دشت در جلسه‌ی علنی روز سه‌شنبه طرح ساماندهی کنار رودخانه‌ی سرخه را با ۵ رأی موافق و ۲ رأی مخالف تصویب کرد. بر اساس این طرح، ۱۲ کیلومتر از حریم رودخانه از ابتدای روستای بیدستانک تا پل قدیمی ورودی شهر پاک‌سازی، سنگ‌فرش و به مسیر پیاده‌روی تبدیل می‌شود. هزینه‌ی اجرای طرح ۴۲۰ میلیارد تومان برآورد شده است.

به گفته‌ی اعضای شورا، بخش بزرگی از این مبلغ از محل عوارض نوسازی و درآمد پارک‌های کنار رودخانه تأمین می‌شود. مهندس کامران سپهرآرا، عضو شورا، گفت: «سال‌ها این حریم محل ریختن نخاله و زباله بوده و هر بار که باران می‌آمد، بخشی از آن شسته می‌شد. وقت آن رسیده که به جای مشکل، فرصت ببینیم.» او افزود که ۳۰ درصد از اعتبار طرح به فضای سبز و کاشت درختان بومی اختصاص دارد.

با این حال، ۲ عضو شورا به نام‌های فرهاد نیک‌پی و مریم دلاوری‌فر به طرح رأی مخالف دادند. آن‌ها می‌گویند که پیش از هر اقدامی باید مشکل فاضلاب خانگی که هنوز بخشی از آن به رودخانه می‌ریزد حل شود. نیک‌پی گفت: «ما نباید روی آب کثیف پیاده‌رو بسازیم. اول باید لوله‌ها را عوض کنیم، بعد به فکر زیبایی باشیم.» به گفته‌ی او، ۱۷ انشعاب غیرمجاز در مسیر طرح شناسایی شده است.

در مقابل، شهردار سرخه‌دشت، آقای هوشنگ ابراهیمی، وعده داد که ظرف ۶ ماه نخست اجرا، تمام انشعاب‌های غیرمجاز جمع‌آوری شود. او توضیح داد که برای هر خانوار، یک انشعاب مجاز با هزینه‌ی یارانه‌ای در نظر گرفته می‌شود. ابراهیمی همچنین اعلام کرد که ۲ پل عابر پیاده و یک پارک بانوان در ابتدای مسیر ساخته خواهد شد.

ساخت پل عابر پیاده در محل پل قدیمی، که ۱۸ ماه طول می‌کشد، بیشترین هزینه‌ی طرح را به خود اختصاص داده است. به گفته‌ی مهندس ناظر طرح، شرکت عمران‌سازان کوهپایه مجری کار است و ۱۲ ماه فرصت دارد تا پروژه را تحویل دهد. در صورت تأخیر، ۰٫۵ درصد از مبلغ قرارداد به ازای هر روز کسر خواهد شد.

اهالی روستای بیدستانک نیز از این طرح استقبال کرده‌اند. خانم زهرا یوسفی، که خانه‌اش ۱۵ متر با رودخانه فاصله دارد، گفت: «هر بار که باران می‌آید، آب وارد حیاط ما می‌شود. اگر دیوار درست بسازند، خیال ما راحت می‌شود.» با این حال، برخی از کشاورزان نگران‌اند که کاشت درختان در حریم، دسترسی آب برای باغ‌هایشان را دشوار کند.

شورای شهر سرخه‌دشت اعلام کرده است که کمیته‌ای ۵ نفره برای نظارت بر اجرای طرح تشکیل می‌شود. این کمیته هر ۱۵ روز یک‌بار گزارش پیشرفت کار را منتشر خواهد کرد. به گفته‌ی اعضای شورا، اگر پیمانکار از برنامه‌ی زمان‌بندی عقب بماند، ۱۰ درصد از مبلغ هر صورت‌وضعیت به عنوان جریمه کسر می‌شود.